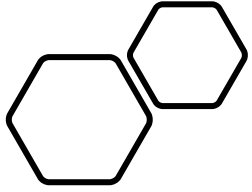

Perinatale hulpverlening bij addictieproblemen

Sylvia De Ryck - vroedvrouw & Parelcoach UZ Leuven

Parel Leuven is een duo-werking

Parel-coaching

- Individuele perinatale trajectbegeleiding van kwetsbare vrouwen vanaf zwangerschap tot in het vroege ouderschap

Parel-netwerk

- Netwerking van Leuvense perinatale zorgverleners, specifiek gericht op kwetsbare moeders

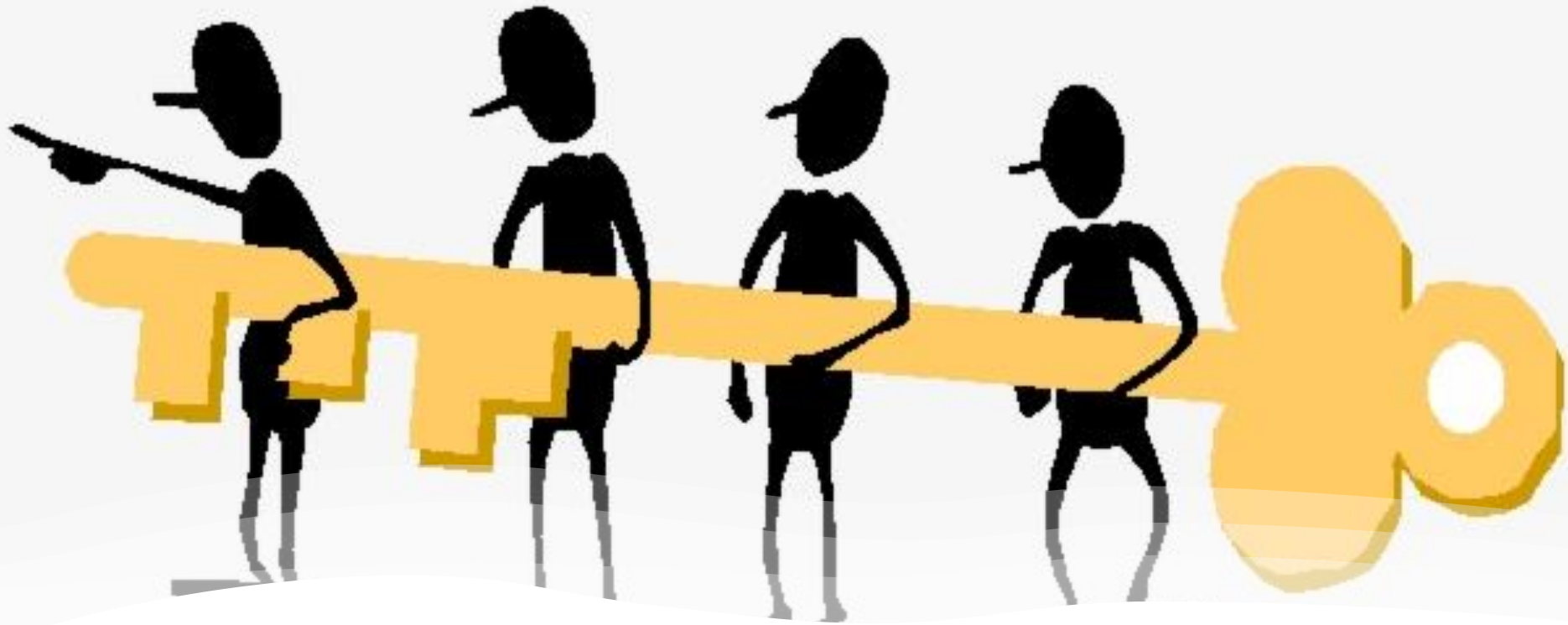
Andere perinatale netwerken/samenwerkingen

- Expert in sociale kaart regio
- Samenwerkingen onderhouden
- Overleggen mét ouders in beeld
- Netwerk op maat uitbouwen rond gezin

- Parel (Leuven)
- Perinti (Tienen)
- Aarschot/Diest/Scherpenheuvel
- Pragt (Pelt - Noord Limburg)
- POWer Mol (Baldemore)
- PANZA (Antwerpen)
- ...

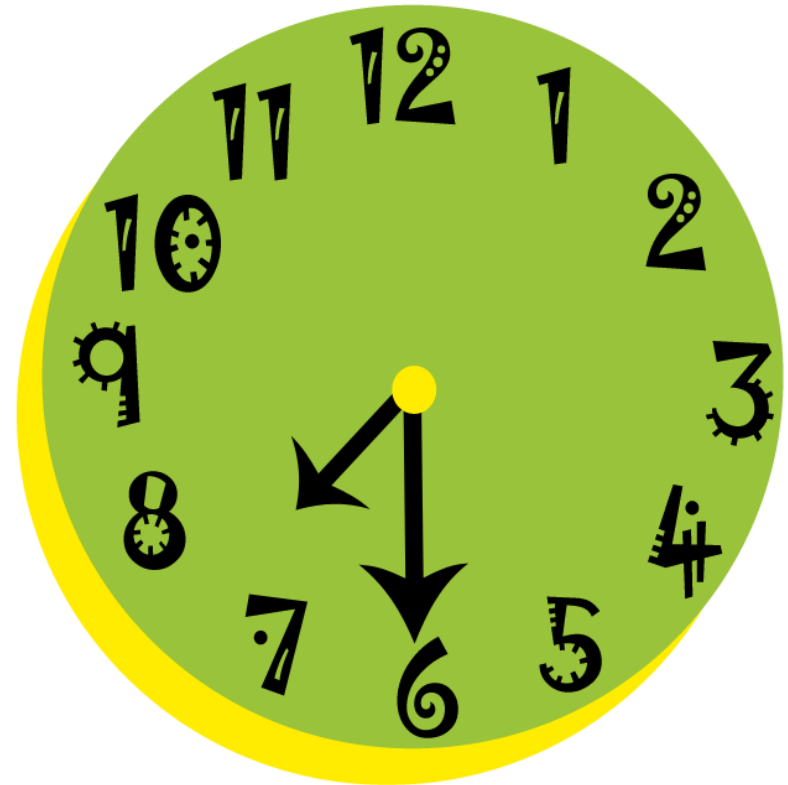
Born in Belgium?

Uitdagingen bij verontrusting binnen de perinatale zorg

Deze zorg vraagt een belangrijke investering

- ...tijd
- ...hulpverlening
- ...geduld en flexibiliteit
- ...binnen een ethisch reflectief kader

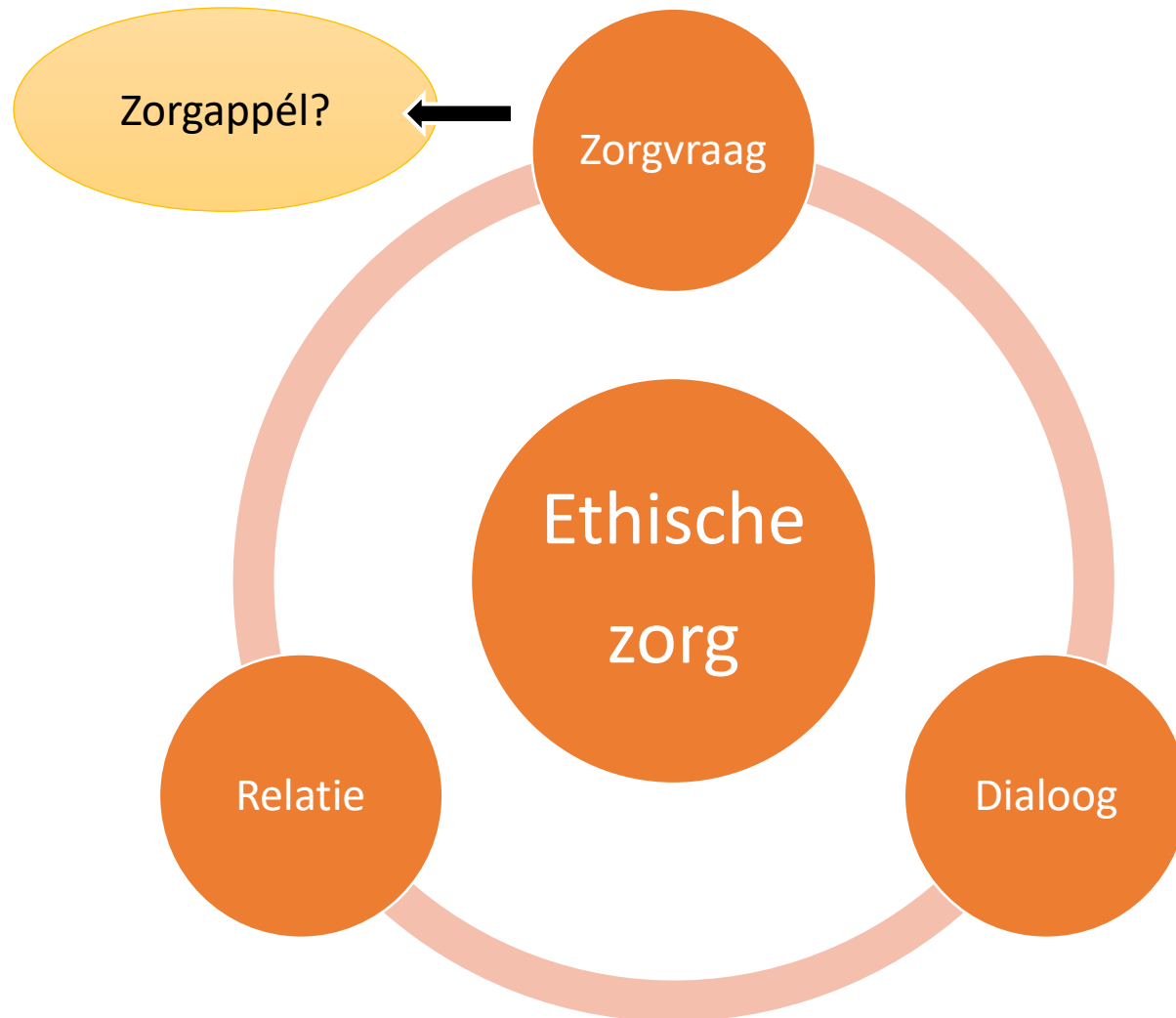
Sterke emoties...

- Let op met het uiten van verontwaardiging, afkeuring...
 - *“Zo’n mensen zouden beter geen kinderen krijgen”*
- (Ver)oordeel niet ...je ként hen niet!
 - *“Waarom komen die nooit op tijd, ze hebben verder toch niks te doen”*
- Probeer je in te leven in andermans situatie
 - *‘Ja...als ze haar pillen toch niet haalt, dan moet ik ook geen voorschrift meer meegeven...!’*
- Veronderstel niet maar leg uit én check!
 - *“Elke moeder weet toch dat je een baby niet alleen op het zorgenkussen laat liggen...”*

Vergeet nooit wat je wil bereiken

Pas de zorg aan,
niet de zorgvrager

Ethisch reflectief kader

- Besef van eigen normen en waarden
- Opletten met emotionele uitlatingen!

Is er wel zorg beschikbaar?

Ethische dilemma's

- **Ongeboren baby heeft geen wettelijk statuut**
 - Weinig tot geen slagkracht als hulpverlener
- **Zelfbeschikkingsrecht van moeder is (te?) groot**
 - Moeder haakt af, weigert hulp, verdwijnt?
 - Bezorgdheid rond baby stijgt?
- **Vaak multiprobleemsituaties**
 - Combinatie van problemen
 - Bang voor bemoeizorg

'Good enough' parenting?

Specificiteit kwetsbare doelgroep

- Chronische stress owv moeilijke socio-economische situatie
- Soms laag zelfbeeld/zelfvertrouwen van mama/ouders
 - Hulp vragen is weeral mislukken
- Wantrouwen/weerstand naar hulpverleners
 - eigen negatieve hulpverleningservaringen
- Moeilijke jeugd / verstoorde eigen opvoedingssituatie / beperkte opleiding...
- Psychische problematieken
- ...

Perceptie van ouderschap

- Ouderlijke plichten volgens de wet
- Ouderschap/moeder zijn is een van onze meest persoonlijke en intieme rollen
 - Advies en zorg krijgen liggen heel gevoelig
- Ouderschap als 'statussymbool'
- Ons ouderschap is gebaseerd op eigen ervaringen
 - *'Wat je nooit hebt gezien, kan je moeilijker doorgeven'*

Werken op de grens...

- Bekrachten of betuttelen?
- Voorkauwen of laten proberen?
- Ingrijpen of recht op zelfbeschikking?

Prenataal is vrijwilligheid de enige optie
= wankel evenwichtsoefening!

Basisprincipes in perinatale zorg

- Preventie is cruciaal
- Ouders/moeder blijven de hoofdspelers
 - Streven naar een dialoog
 - Volledige openheid, ook bij moeilijke boodschappen
- Moeder en kind horen samen
- Gezonde hechting bewaken, ook bij scheiding moeder/kind
- Continuïteit van zorg voorzien

Ronde tafels !

Multidisciplinaire uitdaging

Neuzen in dezelfde richting brengen

Zelfde doel benadrukken, niet de verschillen

Elke hulpverlener heeft eigen bril op, bewaakt eigen hulpverleningsveld

Verschillende (culturele) referentiekaders

Gedragen beslissingen beogen ... samen mét moeder/ouders

Medeverantwoordelijkheid ouders

Meer draagvlak voor genomen beslissingen

Angsten, bezorgdheden delen

Gedeeld beroeps- geheim

Verschillende culturen/regels rond beroepsgeheim

Pleidooi voor opvang en beleid in discretie:

‘Need to know’ ...niet... ‘Nice to know’

Zwangerschap = opportuniteit!

- Regelmatige contacten
 - Intensieve en regelmatige opvolging
 - Ritme van ouders respecteren?
 - Tijd voor dialoog
- Ouders staan open om verandering toe te laten

Welzijn van de (ongeboren) baby
=
grootste gemene deler

Addictieproblematiek

Zowel legale als illegale middelen

Steeds rekening houden met mogelijk herval/terugval

- Prioriteiten voor moeder bepalen
- Openheid en eerlijkheid
- Vertrouwensband opbouwen/bewaken
- Aanklappende continuïteit
- Bestaande hulpverlening en contextfiguren in kaart brengen
- Overleg organiseren met ouders, contextfiguren en zorgverleners
- Correct doorverwijzen

Specifieke aandachtspunten

- Vaak minimaliseren van gebruik, ...soms ook door hulpverlening!
- Sociaal wenselijk gedrag tijdens begeleiding
 - Mogelijks knoeien met toxicologie!
- Ongezonde levensstijl
 - Ongezond eten
 - Hygiëne
- Effect van gebruik naar (ongeboren) kind, pre-en postnataal
- Verminderde prenatale hechting
- Verminderde postnatale beschikbaarheid naar kind toe

Consequenties

- Prenataal
 - Moeder
 - Slechte en/of laattijdige medische opvolging
 - Miskramen, placentaire problemen...
 - Minder toegang tot prenatale info en begeleiding
 - Foetale opvolging
 - Groei: IUGR, dysmaturiteit, microcephalie...
 - Lichamelijke ontwikkeling: neurale buisdefecten, buikwandproblematiek, vaatafwijkingen, skeletafwijkingen...
- Postnataal
 - Neonataal Abstinentie Syndroom (NAS)
 - ongelukkige baby's, schril huilen, moeilijk troosten, overprikkelbaar, continue schrikreacties, luchtwegproblemen, gastro-intestinale problemen...
 - Hechtingsproblemen
 - door opname neonatologie, overprikkelbaarheid baby, vermoeidheid moeder
 - geen borstvoeding
 - latere effecten op cognitieve functies, gedrag van kind?

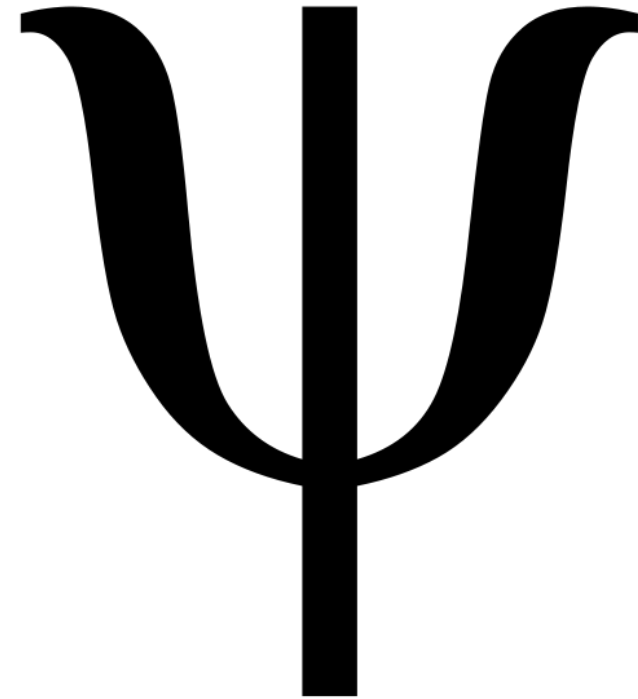
Wat doen, specifiek bij addictie?

- Open gesprek voeren over krachten en bezorgdheden
- Regelmatige toxicologie: prenataal, bij bevalling, soms postnataal bij kind of in moedermelk
- Mogelijkheid van borstvoeding bespreken
- Partner betrekken – ook opvolgen
- Hechting met (ongeboren) baby observeren en stimuleren
- Bemiddelen tussen ouders en grootouders ea
- Anticonceptie bespreken (postnataal)
- Specifieke hulpverlening zoeken en opstarten
 - ambulant of residentieel?

Psychische zorg?

Samenwerken met ...

- Eigen psychiater/psycholoog
- Huisarts
- Perinataal psychiatrisch team
- Mobiel crisis team
- CGG & CGG moeder-babywerking of infantteam?
- Psychiatrische afdelingen
- CAW
- ...

Perinataal plan

Realistisch geboorteplan...
Verwachtingen bespreken...

Faciliteren

- Bevalling
- Begeleidingspersoon
- Opname mama
- Opname baby
- Voeding baby
- Ontslag voorbereiden

Observeren

- Draagkracht mama
- Communicatie & gedrag
- Hechting – affectie
- Opnemen zorg
- Draagkracht partner/context

Installeren

- Basiszorg thuis
- Bepaalde behoeften
- Opname & vervoer
- Specifieke zorg

MSOC (Medisch Sociaal Opvang Centrum)

- Provinciaal beschikbaar
- Ambulante drughulpverlening voor illegale drugs
- Testing
- Psychologen, maatschappelijk werkers, psychiatrisch verpleegkundigen, ervaringsdeskundigen, artsen...

MAPA-werking Leuven!

- Specifiek voor ouders die gebruiken
- Hoe veilig ouder zijn tijdens behandeling
- Aanmelden via MSOC
- Contact houden met MSOC-begeleider

PONDO Vlaams-Brabant

(Perinataal ondersteuningsnetwerk drugsgebruikende ouders)

- Bespreking situatie mét ouders op kernteam
 - Kernteam: Veerhuis/MAPA, VK, CKG, K&G, Parel-UZ
 - Ouders worden uitgenodigd mét eigen begeleider (en ev. contextfiguur)
- Plan opmaken volgens Signs of Safety (Plan A, B en C)
- Opvolging plan door eigen zorgverlener/begeleider/coach
- Eventuele bijkomende PONDO's

Hoe?

- Aanmelden via MSOC Leuven (MAPA-werking)

<http://msoc-vlaamsbrabant-nl.rs02.browsbox-cms.com/mapa/pondo>

- Deelnemen aan overleg

ADIC Antwerpen

- OP+ programma
- Ontwenningsprogramma voor ouder(s) mét kind
- Periode van 8 à 10 weken
- Opvolgtraject voorzien
 - De Tipi van De Kiem vzw
 - ClG opname
 - Ambulant mogelijk in MSOC...?
- Vaak in combinatie met psychische zorg

Verontrusting ... kind in nood...? (extra hulplijnen)

- Zorggarantie
 - Vermijden van uithuisplaatsing kinderen tussen 0-3 jaar, zorgtafels, budget voor zorg, vrijwillige zorg
- 1Gezin1Plan
 - Samenwerkingsverband en zorgcoördinatie → zorgcontinuïteit met betrokken partners en streekgebonden aanbod
- Ketenaanpak
 - Structurele en zeer open aanpak problematiek – ook justitie actief betrokken
- Pleegzorg
 - Zowel vrijwillige als meer gedwongen vormen
- VK/OCJ
 - Advies of als gemandateerde voorziening
- Parket/SDJ
 - Wanneer er geen vrijwilligheid meer is of de vrijwilligheid dreigt te verdwijnen

“Anything is possible when you
have the right people there
to support you”

Misty Copeland

